

بسم الله الرحمن الرحيم

ستمي ناروا بر اشعار ميرزا احمد داواشي (سرقت ادبي يا سهل انگاري ادبي؟)

نويسنده: حسين محمدي (داواشي)

چکیده :

متأسفانه در چند سال اخیر تعداد قابل توجهی از اشعار میرزا احمد داواشی به اشتباه در دیوان میرزا لطف الله سعیدی راه یافته و به غلط به نام ایشان چاپ و نشر یافت. این سرقت و یا سهل انگاری ادبی، هرچه بود ستمی ناروا بود در حق اشعار میرزا احمد داواشی و چند سالی است که مایه تکدر خاطر و نگرانی اهل هنر و ادبیات در منطقه جوانرود و روانسر و اورامانات گردیده است. در نتیجه این کار، تماسهای زیادی از شهرهای مختلف با اینجانب انجام شد که مفاد کلی آن اظهار نگرانی از آشفتگی های ادبی و بیان تاسف و تاثر از ستم ادبی بزرگی بود که در حق اشعار مرحوم داواشی روی داد. نادیده گرفتن این موضوع علاوه بر اینکه ضایع شدن مالکیت معنوی میرزا احمد داواشی را در پی خواهد داشت، سبب ایجاد آشفتگی در تحقیقات ادبی و سردرگمی نسل آینده خواهد بود. بر اساس مسائل پیش آمده و پیش بینی مشکلات و آشفتگی های ادبی، اینجانب حسین محمدی داواشی به نمایندگی از خانواده فرهنگی داواشی نسبت به موضوع پیش آمده مراتب اعتراض و نگرانی خود را اعلام و پیگیری هایی انجام شد. مصحح دیوان میرزا لطف الله در پاسخ، عدم اشراف و احاطه خود بر دیوان میرزا احمد داواشی و بی اطلاعی از اشعار ایشان را علت پیش آمدن چنین موضوعی دانستند. در مقاله پیش رو برخی از ابیات مشهور میرزا احمد داواشی که به غلط و سهو در دیوان میرزا لطف الله سعیدی وارد شده با ذکر صفحه جهت تنویر افکار عمومی و رفع شبه بیان خواهد شد.

کلیدواژه:

ادبیات، شعر، دیوان میرزا احمد داواشی، سرقت ادبی، دیوان میرزا لطف الله.

Abstract:

Unfortunately, in the last few years, a significant number of Mirza Ahmad Dawashi's poems were mistakenly found in Mirza Lotfollah Saeedi's Diwan and published under his name. This theft or literary negligence, whatever it was, was an unjust oppression of Mirza Ahmad Davashi's poems, and for several years, it has become a cause of concern and concern for the people of art and literature in Javanrud and Ravansar region. As a result of this work, many calls were made to me from different cities, the general purpose of which was to express concern about literary disturbances and to express regret and impression of the great literary injustice that happened to the late Davashi's poems. Ignoring this issue will result in the loss of the intellectual property of Mirza Ahmad Dawashi, it will cause chaos in literary research and confusion for the future generation. Based on the issues that have arisen and the prediction of problems and literary disturbances, I, Hossein Mohammadi Davashi, on behalf of the Mohammadi Davashi family, have announced my protest and concern regarding the issue and follow-ups have been carried out. The corrector of Diwan Mirza Lotfollah, in response to the lack of nobility and his surroundings on Diwan Mirza Ahmad Dawashi and lack of knowledge of his poems, considered the cause of such an issue. In the following article, some of the famous verses of Mirza Ahmad Dawashi, which were mistakenly entered in Mirza Lotfollah Saeedi's Diwan, will be mentioned with reference to the page to clarify public opinion and clear up suspicions.

Key word:

Literature, poetry, Diwan Mirza Ahmed Dawashi, plagiarism, Diwan Mirza Lotfollah

به منظور شفاف سازی و آگاه نمودن افکار عمومی و راهنمایی پژوهشگرانی که آثار شاعران و نویسندگان را مطالعه یا گرد آوری می نمایند و کارهای تحقیقاتی از جمله مقالات را به انجام می رسانند، این مطالب را تهیه نموده ام تا کمکی در این زمینه باشد و کسانی که آثار گذشتگان را جمع آوری می نمایند با دقت بیشتری این کار را انجام دهند و دچار خطا و اشتباه و سرقت ادبی آثار دیگران نشوند. زیرا شاعران و ادیبان سالهای متمادی از عمر و وقت گرانبهای خویش را صرف مطالعه و نوشتن کرده و امیدوارند که تلاش آنها چراغ راه و راهنمای آینده گان باشد و در حقیقت زحمات آنها را ارج نهند و به نام آنها ثبت شود و برگی زرین به تاریخ ادبیات ملت و میهن خویش اضافه نمایند بنابراین در این راستا مسئولیت و تعهد ما، در نگهداری شایسته از آن آثار لازم و ضروری به نظر میرسد. متأسفانه در سالهای اخیر به علت سهل انگاری و کم توجهی، بخش زیادی از اشعار میرزا احمد داواشی به اشتباه و سهو در دیوان اشعار میرزا لطف الله سعیدی (میرزای جوانرو) راه یافت که مشکلات و نگرانی هایی را در پی داشت. در این خصوص لازم است جهت روشننگر و تنویر افکار عمومی مطالبی ارائه شود و آن اینکه اشعار میرزا احمد داواشی با توجه به مضامین اجتماعی، اخلاقی، سیاسی، تاریخی و جغرافیایی همچنین وجود پند و حکمت مناجاتهای عرفانی و طرح آن به شیوه داستانی و روایی بسیار مورد علاقه اهل فضل و ادب بوده و شاعران معاصر و به ویژه کسانی که از نزدیک با ایشان مکاتبه و مراوده داشته اند آنها را حفظ می نموده اند. از جمله این افراد میرزا لطف الله سعیدی مشهور به میرزای ساروخان (میرزای جوانروی) است که به اشعار مرحوم میرزا احمد داواشی بسیار علاقمند بوده و بسیار تحت تأثیر اشعار او بوده است. این علاقه سبب شده است که میرزا لطف الله بسیاری از اشعار مرحوم داواشی را حفظ نموده و در جلسات شب نشینی آن دوران که شعر خوانی و قصه گویی و نقل حکایات و بیان حوادث زندگی عشایری آن روزگار مرسوم بوده است در کنار خواندن اشعار خود، گاه گاه اشعار میرزا احمد داواشی را که اتفاقاً آنها را حفظ نموده و در سینه داشت، از بر بخواند.

علاقه مرحوم میرزا لطف الله ساروخان به مرحوم میرزا احمد داواشی هم به تبحر و استادی ایشان در عرصه نظم شعر گورانی برمی گردد و هم اینکه میرزا احمد داواشی حدود بیست سال از میرزا لطف الله سعیدی بزرگتر بود (میرزا احمد داواشی متولد ۱۲۸۴ هجری شمسی و میرزا لطف الله سعیدی متولد ۱۳۰۴ هجری شمسی است.) و همین امر سبب شده بود که ایشان بسیار زودتر و پیشتر در حوزه شعر و ادب به اشتهار برسند. این تقدم

زمانی و هنری و ادبی سبب شد که میرزا احمد داواشی همواره از احترام تقدم فضل و فضل تقدم برخوردار باشد و الحق مرحوم میرزا لطف الله به این فضیلت ها همواره معترف و مقرر بوده‌اند.

با توجه به آنچه ذکر شد اشعار میرزا احمد داواشی بسیار زودتر از طریق ضبط صوت و کاست در میان مردم پخش شده بود. لذا با توجه به علاقه عمیق میرزا لطف الله به شعر و ادب و داشتن حافظه قوی بسیاری از این اشعار نیز به همین طریق در اختیار ایشان قرار گرفته و در حافظه ایشان رسوب یافته و در مجالس مختلف آن روزگار آنها را در کنار اشعار خود می‌خواند. متأسفانه مصحح و گردآورنده دیوان میرزا لطف الله که اغلب اشعار را از روی کاست جمع آوری و ثبت نمود به این مهم بی توجهی نمودند، که همین امر سبب ایجاد آشفتگی در متون ادبی و شعری منطقه گردید.

به هر تقدیر میرزا لطف الله سعیدی که معمولاً او هم مانند میرزا احمد داواشی و دیگر میرزایان در ادب کوردی همواره در مجالس متعدد شرکت می‌کرد به خواندن اشعار مختلف می‌پرداخت و این اشعار هم در همان مجلس توسط ضبط صوت در نوار کاست ضبط و سپس انتشار می‌یافت. کسانی که برای اولین بار این اشعار را می‌شنیدند گمان می‌بردند که این اشعار تماماً متعلق به میرزا لطف الله سعیدی است، اما کسانی که آشنایی بیشتری با اشعار شاعران منطقه داشتند بر این موضوع واقف بودند که این اشعار متعلق به میرزا احمد داواشی است و سالها زودتر در محافل بسیاری به کرات خوانده شده. تعلق این اشعار به میرزا احمد داواشی آنچنان روشن و اظهر من الشمس بود که احتمال خلط اشعار این دو شاعر چندان مورد انتظار و توقع نبود اما متأسفانه در سالهای اخیر (حدود سالهای ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۲) که اشعار میرزا لطف الله (میرزای جوانرو) چاپ و انتشار یافت با کمال تعجب بسیاری از اشعار میرزا احمد داواشی به ناروا به میرزا لطف الله نسبت داده شد. متأسفانه آقای غفار ابراهیمی، گردآورنده دیوان میرزا لطف الله (میرزای جوانرو) هنگام جمع آوری و انتقال اشعار از کاست های صوتی، هر آنچه را که میرزا لطف الله خوانده بود، به نام ایشان در دیوان آورده است. اگر این عدم احترام به حقوق و مالکیت معنوی را نخواهیم سرقت ادبی نام بگذاریم، باید آن را نوعی سهل انگاری ادبی و بی توجهی به میراث درگذشتگان قلمداد کرد که حقیقتاً سبب آشفتگی و دردسر محققین منطقه شده و در بسیاری از محافل ادبی زمینه ساز کدورت و اختلاف و نگرانی شده است. لذا اینجانب بر خود لازم میدانم که مطالبی را در این خصوص ذیلاً تقدیم دارم.

بیان مساله

بدینوسیله فهرست کلیه اشعار و مطالبی که سهواً از دیوان میرزا احمد داواشی توسط گردآورنده آقای غفار ابراهیمی در چاپ نوبت اول و دوم به دیوان میرزا لطف الله ساروخانی اضافه و انتقال یافته با ذکر عنوان و شماره صفحه قید گردیده است با توجه به مفاد مصاحبه حضوری با نامبرده، ایشان علت را عدم آگاهی و اشراف به مطالب و محتوی دیوان میرزا احمد داواشی عنوان نمودند و لذا در جلسهای با حضور چند نفر از کارشناسان (آقای مسعود قادری ریاست اداره فرهنگ و ارشاد جوانرود، آقای حسین محمدی داواشی، دکتر مصطفی جوانرودی ریاست دانشگاه پیام نور جوانرود و مدیر مسول انتشارات مایریس، دکتر ارشاد رشیدی، آقای محمد رحیمی، خانم سعدیه محمدی و آقای غفار ابراهیمی گردآورنده دیوان میرزا لطف الله سعیدی) در اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی جوانرود تشکیل شد که در نتیجه آن مقرر گردید که در چاپ سوم دیوان میرزای جوانرویی هم در مقدمه و هم در پاورقی مطالب اخذ شده از دیوان میرزا احمد داواشی به صورت واضح [فونت مناسب و قابل خوانش] روشن و اشاره شود. علاوه بر این مقرر شد (مطالب مورد بحث با فونت مشخص از بقیه اشعار نوشته شود). بنابراین بر خود لازم میدانم جهت شفاف سازی موضوع و حفظ آثار گرانبهای گذشتگان این مرز و بوم و راهنمایی پژوهشگران در زمینه تحقیقات، این مطالب را تهیه و در اختیار عموم ادب دوستان قرار دهم.

علاوه بر مطالب فوق در نامه‌ای به تاریخ ۱۳۹۴/۴/۹ به خط ماموستا ملا احمد فخری امام جمعه شهر جوانرود که به پیوست خواهد آمد، ایشان و علمای همدوره ایشان که همگی از شاگردان ماموستا شیخ محمد سعید نقشبندی بوده‌اند مالکیت معنوی دو شعر (تهویه‌ی گورگ) و (حه‌جی پئی) را از آن میرزا احمد داواشی میدانند. ایشان و دیگر ماموستایان منطقه روانسر و جوانرود که نامه پیوست را امضا نموده‌اند این دو شعر را با قطعیت از تراوشات ذهنی و آفرینش‌های ادبی مرحوم میرزا احمد داواشی می‌دانند. متن نامه ملا احمد فخری چنین است:

« اینجانب احمد فخری امام جمعه شهر جوانرود در سال ۱۳۳۴-۱۳۳۵ در روستای مراد آباد در خدمت استاد بزرگوار حاج شیخ محمد سعید نقشبندی طلبه بودم با برادران محترم ملا نورالدین زائبی و ملا فتح الله پرتوی و ملا سعدالله ظهیری و ملا سید جبار فرجی که جناب شادروان میرزا احمد محمدی معروف به داواشی که علاقه خوبی به طلاب دینی داشت و علاقه خاصی به جناب شیخ محمد سعید نقشبندی داشت، تشریف می

آورد و میان طلبه ها می نشست و با حضور ذهن و حافظه قوی که داشت از اشعار خود برای طلبه ها با صدای جالب و دلگیرش اشعار خود را قرائت می فرمود از جمله آنها کتاب [شعر] توبه‌ی گرگ و حج روباه را قرائت می کردند. و ما طلبه ها از آن استفاده می کردیم. [این مطالب] جهت یادداشت نوشته شد که انشالله رفع شبهه شود و کتابهای نامبرده به کسی دیگر نسبت داده نشود. والسلام علی النبی و آله الطاهرین و صحبه الصالحین احمد فخری. امضاء امام جمعه شهر جوانرود.

این نامه بعدها به وسیله ماموستایان نامبرده که در متن نامه عبارتند از ملا نورالدین زائبی، ملا فتح الله پرتوی و ملا سعدالله ظهیری و ملا سید جبار فرجی امضا و مطالب مرقوم در آن را مبنی بر تعلق دو شعر توبه‌ی گرگ و حج روباه به میرزا احمد داواشی را تایید کرده اند. ر.ک متن نامه تصویر شماره ۲

فهرست اشعار و موضوعاتی که به اشتباه از دیوان میرزا احمد داوآشی توسط گردآورنده آقای غفار ابراهیمی به دیوان میرزا لطف الله جوانرودی اضافه گردیده و اخیراً مبادرت به چاپ و نشر آن نموده است.

اینجانب حسین محمدی با قید صفحه و مورد در هر دو دیوان به آن اشاره می نمایم.

	شماره صفحه دیوان میرزا لطف الله جوانرودی	شماره صفحه دیوان میرزا احمد داوآشی
1	در صفحه ۴۱ رجا و پارانیه بیت اول صفحه و ۶ بیت آخر صفحه	از صفحه ۲۶ و ۲۷ دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است.
2	در صفحه ۶۳ بهار و زمسان	از صفحه ۳۵۲ شه مال زهروورن دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است.
3	صفحه ۶۷ دو بیت آخر	از صفحه ۱۲۴ به دبختی به ختم دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است.
4	صفحه ۶۸، ۵، بیت اول و ۳ بیت آخر	از صفحه ۱۲۴ و ۱۱۴ به دبختی به ختم دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است.
5	صفحه ۶۹ تمام ابیات	از صفحه ۱۱۴ و ۱۱۵ و ۱۱۷ پیری و جوانی دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است.
6	صفحه ۸۶ سه بیت آخر	از صفحه ۵۳۰ و ۵۳۱ مرسیه وکیل جوانرود دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است.
7	صفحه ۸۷ بیت اول	از صفحه ۵۳۲ و ۵۳۳ مرسیه وکیل جوانرود دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است.
8	صفحه ۹۶ بیت آخر	از صفحه ۱۸۹ شعر بهرزه چنار دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است.
9	صفحه ۹۷ تمام صفحه ۱۱ بیت	از صفحه ۱۸۹ شعر بهرزه چنار دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است.
10	صفحه ۹۸ بیت اول	از صفحه ۱۹۱ شعر بهرزه چنار دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است.

11	صفحه ۱۱۳ سه بیت اول و بیت آخر	از صفحه ۳۵۴ شعر شه‌مال و ثاویهر دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است.
12	صفحه ۱۱۴ تمام صفحه	از صفحه ۳۳۸ و ۳۳۹ شعر شه‌مال ثاماته‌ن دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است.
13	صفحه ۱۱۶ تمام صفحه	از صفحه ۳۵۶ شعر شه‌مال و ثاویهر دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است.
14	صفحه ۱۳۹، ۳ بیت آخر	از صفحه ۳۸۳ شعر سیزده به‌دهری تاقوسان دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است.
15	صفحه ۱۴۰ چهار بیت اول	از صفحه ۳۸۴ شعر سیزده به‌دهری تاقوسان دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است
16	صفحه ۱۸۵ پنج بیت اول	از صفحه ۱۹۴ شعر سیاپوش دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است
17	صفحه ۲۰۰ و ۲۰۱	از صفحه ۱۹۰ و ۱۹۱ شعر به‌رزه چنار دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است
18	صفحه ۲۰۱ و ادامه صفحه	از صفحه ۲۰۱ شعر ته‌قازای ئی‌عدام دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است
19	صفحه ۲۳۳ و ۲۳۴	از صفحه ۵۲۹ و ۵۳۰ شعر مرسیه وه‌کیل جوانرو تاقوسان دیوان میرزا احمد اخذ گردیده است
20	صفحه ۲۷۸ و ۲۷۹	شینگیری فه‌تاح بیگ از اشعار میرزا احمد نمی باشد سند و منبع معتبر ارائه شود.
21	صفحه ۲۸۳	شینگیری ئه‌کبه‌ر خان از اشعار میرزا احمد نمیباشد سند و منبع معتبر ارائه شود.
22	صفحه ۲۸۴	شینگیری که‌ریم سلطان از اشعار میرزا احمد نمی باشد

اینجانب احمد فخری امام شهر جوانرود در سال ۱۳۴۲ الی ۱۳۵۴ در روستای جراد آباد
خدمت استاد بزرگوار حاج شیخ محمد سعید شافعی طلبه بودم بابت در آن محترم مکتب
زائلی و مکتب ادبی و مکتب ادبی و مکتب ادبی و مکتب ادبی که جناب در آن
مرحوم میرزا احمد محمدی معروف به داوایی که علاقه خوبی با طلبه دینی داشتند
بود و اوقات خاصه با جناب استاد تقصیدی داشتند تهریف می نمودند و در میان
طلبه ها می نشست و با حضور ذهن و حافظه قوی که داشت از رزق خود برای
طلبه ها با صدرا جانب و دلگیری اشعار خود را قرائت می نمود از جمله کتابها
کتاب توبه کرک و هیچ رعبه را قرائت میکردند و ما طلبه را آن استفاده
میکردیم جهت یادداشت نوشته شد که آن در رفع شبهه بود و کتابها
نامیده به دیگر نسبت داده شود آن به واسطه علی السبیل و اگر که ظاهر است
و صبحه الصالحین به لسان خود می خواندند

۱۳۹۱/۹/۳
مکتب شهر جوانرود واقع در روستای جراد آباد
از دانشجو: احمد فخری
۱۳۹۶/۹/۳۰

بسم تعالی مراتب فوق الذکر تأیید می شود و به رسمه
۱۳۹۰/۲/۳۰

افراد حاج رفا فخری و دیگران بزرگواران زائلی و فخری
را با قضاوتی و در نزد آن عصر از این محله رای دی گورم غیر
کمال حکمت دارد و از روشهای حکری که قای داوایی است
برخی از اینها

بسمه تعالی

عطف به نامه مورخه ۱۴۰۲/۱۰/۳ به ریاست محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان جوانرود در مورد دیوان مرحوم میرزا احمد داوآشی که تعدادی از مطالب و ابیات آن که بیش از یکصد و پنجاه بیت می باشد توسط گردآورنده دیوان میرزا لطف الله جوانرودی آقای غفار ابراهیمی به دیوان میرزای جوانرودی الحاق شده ، لذا باتوجه به مصاحبه حضوری با نامبرده و اظهار عدم احاطه و اشراف کامل به مطالب و مباحث دیوان میرزا احمد داوآشی بر این اساس در تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۱ ساعت ۱۰/۳۰ الی ۱۳/۳۰ صبح جلسه ای با حضور ریاست محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان جوانرود آقای مسعود قادری و ریاست محترم دانشگاه پیام نور جناب آقای دکتر مصطفی جوانرودی (و مدیر مسئول انتشارات ماپریس) و آقای دکتر ارشاد رشیدی و آقای محمد رحیمی و اینجانب حسین محمدی و خانم سعدیه محمدی کارشناس ارشد کتابداری و علم سنجی از کتابخانه محمد رسول الله تشکیل و بعد از بحث و تبادل نظر در ساعت ۱/۳۰ ظهر ختم جلسه اعلام و مقرر و مصوب گردید که با توافق طرفین جهت رفع شبهه و شفاف سازی و حفظ امانت و آثار گرانبهای گذشتگان با قید مطالب و ذکر صفحات مندرج در پیوست صورت جلسه برای چاپ جدید دیوان میرزا لطف الله... جوانرودی هم در مقدمه و هم در پاورقی ها مطالب برگرفته از دیوان میرزا احمد داوآشی به صورت واضح اشاره شود و مطالب مورد بحث با فونت مشخص از بقیه اشعار نوشته شود.

امضا و اثر انگشت افراد حاضر در جلسه

آقای مسعود قادری ریاست فرهنگ و ارشاد

آقای دکتر مصطفی جوانرودی ریاست دانشگاه پیام نور و مدیر مسئول انتشارات ماپریس

آقای دکتر ارشاد رشیدی

آقای غفار ابراهیمی گردآورنده

آقای محمد رحیمی

آقای حسین محمدی نویسنده و شاعر

خانم سعدیه محمدی کارشناس ارشد کتابداری و علم سنجی

شکارگاکانت گش بیساحیوه	ساناو ماته مه ن، شاوه په شپون
هرئان حازره ن ته م و خه م له لاش	مه خسووس ساراوه ن تا سه رکوی کلاش
کوی بالاخانی بی تو خاپووره	که وی و که موره هر دوو بینووره
تا ویران وه هوون که لان مه پشته	کون هه وای شکار سه رمله ی گه شتی
ماکوان گیره تا گهرمه زناو	وه کیل واده شه ن ته شریف بهر به راو
وه مهرگت هیمان هر هان وه ته مات	سه ر قوله ی بازگیر هه سوونه ی کاوات
حه وشه زهره ساناو سه نگ سی خران	سه ر کوی پیر خزر، کاو گاقران
هه رمپی شه وگه ی توفه نگچیت یه کسه ر	که ل گولیجی ناوما ی چاشته وهر
سه دای مارده م توش نه ماوه پیوه	یه گشت له هه سره ت وه کیل په شیوه

از دیوان میرزا ته حمد داواشی مرثیه ی وه کیل از صفحه ۵۲۹ و ۵۳۰ اخذ گردیده است.

دیوان میرزا لطف الله صفحه ۲۰۲ و ۲۰۱ «تازیز وه خاو دیم» عنوان شعر

شه وی له شهوان تازیز وه خاو دیم	تازیز وه خاو دیم تازیز وه خاو دیم
شوریای شه ونم وهش بوی گولاو دیم	دو ده سه ی زلفان خه یاته ی خاو دیم
له تیر نه ندازی تورکان نه ته رسام	له گیان ویه رد م هه و آل لیش په رسام
ته کم دا وه لای له یل وه مه یله وه	به وی نه ی مه جنوون له غه م که یله وه
په شته ی له قای هه ق هه یی سوبحانی	واتم نه ی سه وزه ی سه فای سه ر کانی
په روه رده ی کام شاخ بول نه ده ماخی	سه رو کام چه مه ن، سیف کام باخی
سیمورغ کام خوان هه فت قوله ی قافی	به ت کام شه تی سو نه ی کام تافی
به دی ده و به دل مه ده ی په وشه نی	سه وزه ی کام سارای گول کام گولشه نی
وه ناز قاپی ناز له پرووم باز که ره	نازارم به ناز چه نیم ناز که ره

پښتنان پازان و نه رمه نه رمن
کال دهنګ وه بڼه نګ کړدی که و او م
باز شکار که رو ډیده ی شابازم

به ر ئاما به ناز له پهرده ی شهرمی
بڼه نګ وه دهنګی دایو جو او م
وات: نامم قه مهر ناز کیش نازم

از صفحه ۲۰۲ دیوان میرزا ته حمد داواشی اخذ گردیده است.

دیوان میرزا لطف الله صفحه ۲۰۱

له دار بالات سه راویزم که ن
دوچار عذاب پرس تاخیزم که ن
وه تیغ ته بر و ت شق شقم که ران

له حلقه ی زلفت حلقه او یزم که ن
وه نیش موژت بزمار پیزم که ن
وه به یاندا مه وله قلم که ران

از صفحه ۲۰۱ دیوان میرزا ته حمد داواشی اخذ شده است.

دیوان میرزا لطف الله صفحه ۲۰۲

شه ستم خوارد وه بان قوله ی قافه دا
نه ویننی خوری لیم چون زه هرمار

دهس کیشام وه بان سیم سافه دا
نا غافل سیمورغ لیم بی خه وهردا

از دیوان میرزا ته حمد داواشی صفحه ۲۰۴ اخذ گردیده است.

شکوفه‌ی شیرین شه‌ونم چه‌شیده
هه‌رئان له به‌هار، هاله‌و ته‌لاره
تا ئازیز وه ناز سه‌رمه‌ست خه‌و وی
ده‌قی که لای ده له پرووی پیشانیش
یه‌خه‌ی که تـانـی لاده وه شرمـی
بـده ده‌ماخی تا دیـته خه‌وهر
سه‌د جار نه‌ک جارـی ماچ که ده‌س و پای
له تاسه‌ی چای چاو بی خاویه

نه‌مام نـۆبه‌ر تـازه رسیده
ئوتاق شو خواب ئه‌و شه‌که‌ر باره
هه‌رکاری ئه‌که‌ی شه‌مال باشه‌و وی
په‌شیو که زلفان سیای په‌یحانش
شه‌مال ویت ئاسا ئاخیز که نه‌رمی
نسیمه‌ت وه بو‌ی شه‌وبوی ئاوییه‌ر
نسیمه‌ت وه مه‌یل بده له گۆنای
بی ده‌نگ بیژ دل‌به‌ر دل که‌واویه

از صفحه ۳۵۶ دیوان داواشی شعر شه‌مال ، ئاوییه‌ر کوردوستان میرزا ئه‌حمد داواشی اخذ شده است.

ئاغایان کنار خانم پیاده‌په‌و
عه‌رووسی شیرین شادی خوسره‌و بی
جه‌رگ جه‌وانان مه‌که‌رد وه بریان

نه‌یا ئولاغی دورشکه‌ بره‌و
بیایا بی بده‌و بده‌و بی
سه‌ر په‌تی سینگ تاق بال لوخت و عوریان

از صفحه ۳۸۴ دیوان میرزا ته‌حمد داواشی اخذ شده است.

دیوان میرزا لطف الله صفحه ۱۸۵

خورشید له شیوهی شوعلهی ماته‌مه‌ن	جه‌مینت چون جام، جه‌م نمای جه‌مه‌ن
شه‌که‌ر شه‌رمه‌نده‌ی شیرهی گو‌فتارت	ماه مه‌عزو‌ور له پرووی ماه رو‌خسارت
لوو و په‌ر مه‌لوول له‌ب پر خه‌نده‌ته‌ن	نه‌رگس و شه‌و‌بو سهر ئه‌فگه‌نده ته‌ن
مرواری په‌شیو دانهی مرواریت	گو‌ل‌باغی بی ره‌نگ گو‌نای گو‌ل‌ناریت
سیف بو سیفی زنج داخی له دل‌ه‌ن	عاقیق بو له‌عل لیوت خجل‌ه‌ن

از صفحه ۱۹۴ دیوان میرزا ته‌حمد داواشی اخذ گردیده است.

دیوان میرزا لطف الله صفحه ۹۷

گو‌لی وا نه‌ویه‌ن له هیچ گو‌ل‌زاری	سیمای سیمین ته‌ن، سیمین عوزاری
شه‌که‌ر گو‌فتار و شیرین لوعبه‌تی	بالا نه‌مام و شیرین ته‌لعه‌تی
موشک ئه‌فشان نه ده‌ور جام جه‌مین	ماه موشکین پو‌ش زلفان موشکین
پشته‌ی له‌قای حق‌حیی سوبحانی	واتم هه‌ی سه‌وزه‌ی سه‌فای سه‌رکانی
په‌روه‌رده‌ی کام شاخ بو‌ل‌ه‌ند ده‌ماخی	سه‌ول کام چه‌مه‌ن، سیف کام باخی
سیمورخ کام خوان‌ه‌فت قوله‌ی قافی	به‌تی کام شه‌تی سو‌نه‌ی کام تافی
به‌ناز قاپی ناز له پرووم باز که‌ره	نازارم به ناز چه نیم ناز که‌ره
پژن‌ا، رازان وه نه‌رمه نه‌رمی	به‌ر ئاما به ناز له په‌رده‌ی شه‌رمی
کام ده‌نگ وه بی ده‌نگ کردی که‌واوم	بی ده‌نگ وه ده‌نگی دایو جو‌واوم
باز شکار که‌رو دیده‌ی شابازم	وات نامم قه‌مه‌ر ناز کیش نازم

به‌رزه له به‌رزیـــــــــــــــــم ئامـــــــــــــــــاوه له‌رزه
له‌رزانه‌ن وه بـــــــــــــــــای به‌رزی به‌رزه

چنار، چنارم ئامــــــــــــــــام وه به‌رزه
«ئه‌حمده» چون چنار ته‌ن وه له‌رزه‌وه

از دیوان میرزا ئه‌حمد داواشی صفحه ۱۸۹ اخذ شده است.

دیوان میرزا لطف الله صفحه ۱۱۴ و ۱۱۳

ته‌فریگای زومره‌ی خان و خاوانی
ئیل و ئه‌حشامات کۆمار وه کۆمار
به‌رز و دلنشین پر جه سه‌فایه
مه‌نزلگای شیرین شه‌که‌ر پازویه‌ن
ماچان سی مالن وان له یه‌ک ده‌وار
تو سه‌ر بکیشه وه کۆماجشان
ستوون ئه‌وه‌ل تا ستوون دوو
نیشانه‌ش ئیده‌ن وه شیوازوه
چه‌م سیوه‌نگی وهن ئه‌تله‌س ره‌نگی وهن
دل جه سه‌نگی وهن یه‌ک فه‌ره‌نگی وهن
قه‌د شمشالی وهن شه‌و غه‌زالی وهن

چه‌شمه وه چه‌شمه کانی وه کانی
مینگه وه مینگه هه‌وار وه هه‌وار
شه‌مال ته‌ی بکه مه‌شی وه‌جایه
فه‌زای فه‌رح به‌خش چه‌شم ئه‌نازیوه‌ن
پاسه‌م شنه‌فته وه قه‌ول گفتار
من ویم نمه‌ده‌م وه ئاماچشان
ئامانه‌ت فه‌رزه‌ن من مه‌ده‌م وه توو
بدارش وه چه‌م وه پیوازوه
کۆیچه چه‌نگی وهن، شوخ و شه‌نگی وهن
خال قه‌شه‌نگی وهن مه‌یل وه جه‌نگی وهن
نه‌و نه‌هالی وهن سۆسه‌ن خالی وهن

از دیوان میرزا ئه‌حمد داواشی صفحه ۳۳۸-۳۳۹ شه‌مال و ئاویه‌ر اخذ گردیده است.

دیوان میرزا لطف الله صفحه ۱۱۴

دَل هه‌راساـناـنه‌ن دَل هه‌راساـناـنه‌ن	شه‌مال سادە‌ی سا دَل هه‌راساـناـنه‌ن
مه‌رام مه‌یلـش وه کوردوسـتاـنه‌ن	ئه‌گه‌ر مه‌یلـت بو له لام ئاساـنه‌ن
دَل ئاره‌زو‌ش وه دین دیدە مه‌ساـنه‌ن	هه‌ر شه‌مال قاسـد نامه‌ره‌ساـنه‌ن

از صفحه ۳۵۴ شه‌مال و ئاویه‌ر دیوان میرزا ئه‌حمد داواشی اخذ گردیده است.

دیوان میرزا لطف الله صفحه ۸۷

وات وه پۆسه‌م به‌گ با بواچوو پیت	ئامان تو بشۆ وه شکارگای ویت
من ویم هام وه بان که‌لی تفه‌نگچی	گۆش مه‌ده‌م وه ده‌نگ ئه‌ر ئاما هه‌رچی
حسه‌ین و برزوو ماباقی نه‌وکه‌ر	هه‌ر یه‌ک، یه‌ک کاوی بگی‌ران وه‌به‌ر
ئه‌نگوشتم به‌ن کرد له‌ ریشه‌ی ماشه	قه‌ره‌وَل له‌ توی سه‌ر سینه‌ و لاشه

از دیوان میرزا ئه‌حمد داواشی صفحه ۵۳۳ و ۵۳۳ و ۵۳۰ اشاره‌ای به‌ اشعار داواشی نشده است.

دیوان میرزا لطف الله صفحه ۹۶

به‌رزه چناری، به‌رزه چناری،	له به‌رزه هادیم به‌رزه چناری
-----------------------------	------------------------------

از دیوان میرزا ئه‌حمد داواشی صفحه ۱۸۹ اخذ گردیده است.

ديوان ميرزا لطف الله صفحه ٦٨

جواني بهار زمسان پيريهن وهى لهى بهدبهختى و دامان گيريهن

از ديوان ميرزا تهحمد داواشى صفحه ١١٧ اخذ شده است

ديوان ميرزا لطف الله صفحه ٦٨

ئهو بالاي عهرعر نهو نهمامهى نو خهم مهو مهو وينهى سياچو

از ديوان ميرزا تهحمد داواشى صفحه ١١٤ اخذ شده است

ديوان ميرزا لطف الله صفحه ٦٨

ئهو دهستهى زولفان خهياتهى خام تاو مهو وه پرهيحان پهژمهردهى بى ئاو

از ديوان ميرزا تهحمد داواشى صفحه ١٤١ اخذ شده است

ديوان ميرزا لطف الله صفحه ١٤١

پادشاهى شاهان پادشاهى بيچوون دنيا فانى كهر وه «كن فيكون»

از ديوان ميرزا تهحمد داواشى صفحه ٢٦ اخذ شده است

ديوان ميرزا لطف الله صفحه ١٤١

قهديم كاران كارسازى بيچوون دنيا فانى كهر وه «كن فيكون»

دیوان میرزائے حمد داواشی صفحه ۲۶ اخذ شده است

دیوان میرزا لطف اللہ صفحہ ۲۷

چه‌لنمای موشکیل به‌سته‌ی کارانی ئاگادار وه حال ده‌رده دارانی
 فهرچ به‌خش وه قه‌لب پهریشان تونی چه‌کیم زامان دل‌ریشان تونی

از صفحه ۲۷ دیوان میرزا ئەحمد داواشی، اخذ شده است.

دیوان میرزا لطف اللہ صفحہ ۲۷

ئەگەر ھەر وەك ئەسپ بېگرەمە كەما ناتىپتە مل مامرى خوەما

دیوان میرزا ئەحمەد داواشی صفحه ۱۲۵ اخذ شده است.

دیوان میرزا لطف اللہ صفحہ ۶۸

له تهر ته خوات و نه خه في له وشک مياوي ناکا جاري له رووي مشک

از دیوان میرزا ئەحمەد داواشی صفحه ۱۲۴ اخذ شده است

دیوان میرزا لطف اللہ صفحہ ۶۸

له ئه‌وه‌ل ده‌فعه پانزده هه‌لتیری چه مایه‌ی ئه‌وی وه که‌له‌شیری

از دیوان میرزا ئەحمەد داوایشی صفحە ۱۲۵ اخذ شده است

دیوان میرزا لطف الله صفحە ۶۳

نەشیونی گولەنگ سەر قەتارە کەش نەزەرینی چون زەنگ گوشه واره کەش

از دیوان میرزا ئەحمەد داوایشی صفحە ۳۵۲ اخذ گردیده است.

دیوان میرزا لطف الله صفحە ۴۲

دە عوێت کردشان گرد بە کومەیسوون	وێ چەن سیاسەت ، چەن سیحەر و ئەفسوون
نەوکاران ئەسیر سەرداران زەبوون	وێختی بەر ئامان جە تۆی کومەیسوون
پەیا پەیی مەکەند لەب بە دندانش	یە کجار حەببە خان پەیی فەرزەندانش
فەرزەندانش گشت وینەیی پۆسەل بی	نا حەقش نەبی دلزە دەیی خەم بی

از دیوان میرزا ئەحمەد داوایشی صفحە ۶۶۸ اخذ شده است.

دیوان لطف الله صفحە ۶۹ تمام ایات صفحە از دیوان میرزا ئەحمەد داوایشی از صفحات ۱۱۴ و ۱۱۵ و

۱۱۷ اخذ گردیده است

ئەوئ وێ پووێ سەنگ پاشۆرگەیی حەمام بێ زینەت مەبۆ لە لای خاس و عام

نمه‌دۆ شه‌وکه‌ت شیوه‌ی جوانی	ئه‌و قه‌وس قه‌تران ئه‌برۆی که‌مانی
شه‌وق جه‌ هه‌ساره‌ی شه‌فه‌ق مه‌ستانۆ	دوو چه‌م چون سوه‌یل پرشگ مه‌شانۆ
له‌ هه‌سه‌رت پیری لیش مه‌یۆ زووخاو	مه‌یۆ وه‌ گردووی شکسته‌ی بی ناو
مه‌یۆ وه‌ زیوار بانه‌ی که‌وشه‌ کۆن	ماجه‌رای پیری ویته‌وره‌ بی شۆن
له‌ بازاره‌ دا ناڤه‌واج ئه‌وین	موته‌لا وه‌ ده‌رد بی عیلاج ئه‌وین
سه‌ودای پیری و جوانی ناوی جفت	کالای ئالای ناسینن وه‌ مفت
هه‌ر ددوو گرفتار پرشته‌ی خه‌می وه‌ن	جوانی و پیری هه‌ر دوو ده‌می وه‌ن

این هشت بیت از دیوان ئه‌حمد داواشی اخذ گردیده و هیچگونه اشاره‌ای هم به آن نشده است.

لازم به ذکر است که در دیوان میرزا لطف الله (میرزای جوانرویی) اشعاری از زبان میرزا لطف الله و میرزا احمد داواشی دو به دو ارائه شده است که گویا نشان می‌دهد که در در مجلس تعزیه مرحومان فتاح بیگ ولدبیگی و همچنین مجلس تعزیه کریم سلطان و مرحوم اکبر خان، این دو شاعر با هم به بیان شعر مرثیه و (شینگی‌پری) مشغول بوده‌اند، در حالی که در هیچ یک از منابع قدیمی معمرین و چنین مطلبی نه ضبط شده و نه در جایی از کسی نقل شده است.

دیوان میرزا لطف الله صفحه ۲۸۷ و ۲۷۹ چه‌مه‌ری یا شینگپی‌ری فه‌تاح به‌گ وه‌له‌د بیگی با میرزا ئه‌حمد داواشی سند معتبر و قابل قبول ارائه شود.

دیوان میرزا لطف الله صفحه ۲۳۸ چه‌مه‌ری ئه‌کبه‌ر خان ئه‌لایاری با میرزا ئه‌حمد داواشی سند معتبر و قابل قبول ارائه شود.

دیوان میرزا لطف الله صفحه ۲۸۴ چه‌مه‌ری که‌ریم سلطان با میرزا ئه‌حمد داواشی سند معتبر و قابل قبول ارائه شود.

اشعاری که در دیوان میرزا لطف الله آمده است هیچکدام در دیوان میرزا ئه حمد داواشی نیامده است و لذا
از نظر اینجانب حسین محمدی صحت ندارد.

نتیجه گیری

بر اساس آنچه که در این مقاله با مدرک و سند ارائه شد نتایجی به شرح ذیل به دست آمد.

در تصحیح و چاپ دیوان میرزا لطف الله سعیدی اشعار بسیاری از دیوان میرزا احمد داواشی به ناروا و غلط در این مجموعه چاپ شد که لازم است مصحح در چاپ سوم دیوان میرزا لطف الله آن را حذف کند.

این مشکل و ستم ادبی را خواه سرقت ادبی بنهیم یا بی توجهی و سهل انگاری ادبی، هرچه بود ظلم بزرگی بود در حق اشعار میرزا احمد داواشی و نادیده گرفتن حقوق معنوی آن شاعر ستم کشیده است. این کار ناروا علاوه بر تضییع حقوق معنوی مرحوم میرزا احمد داواشی، مایه تکدر خاطر خانواده ایشان و اصحاب فضل و هنر و ادب در استانهای کرمانشاه و کردستان و به ویژه شهرهای جوانرود و روانسر و پاوه گردید.

لیست بسیاری از ابیات و اشعار میرزا احمد داواشی (و نه همه آن) در این مقاله ارائه گردید که نشانهای از کم توجهی مصحح دیوان میرزا لطف الله به رعایت اصل امانت داری و وسواس ادبی است.

با توجه به اینکه میرزا احمد داواشی حدود بیست سال از میرزا لطف الله سعیدی بزرگتر بود (میرزا احمد داواشی متولد ۱۲۸۴ هجری شمسی و میرزا لطف الله سعیدی متولد ۱۳۰۴ هجری شمسی است.) و همین امر سبب شده بود که ایشان بسیار زودتر و پیشتر در حوزه شعر و ادب به اشتها برسند. این تقدم زمانی و هنری و ادبی سبب شده بود که میرزا احمد داواشی همواره از احترام تقدم فضل و فضل تقدم برخوردار باشد و الحق مرحوم میرزا لطف الله به این فضیلت ها همواره معترف و مقرر بوده اند، چنانکه در این ابیات بیان کرده اند:

داخی گرانم بو میرزا ئه حمده	حه یفه ساکن بوو وه گلکو و ئه لحه د
شوکرانه م به تۆن فهردی ته نیای تاک	گه وه ره ئه حمده دی برده ژیری خاک

دیوانی میرزا لوتفوللا سه سعیدی سارو خانی صفحه ۲۷۶

و به همین علت علاقه به شعر میرزا احمد، ایشان بسیاری از آن اشعار را در حافظه داشت و معمولاً در مجالس مختلف آنها را در کنار اشعار خود می خواند که متأسفانه هنگام جمع آوری دیوان اشعار، همه آنچه که قرائت

شده بود خواه متعلق به میرزا لطف الله سعیدی بوده یا خیر به نام ایشان چاپ و منتشر شد. این درحالیست که همین اشعار در سال های ۱۳۸۹ هجری شمسی (در دیوان میرزا احمد داواشی در ۶۹۱ صفحه) به وسیله حسین محمدی و همچنین در سال ۱۳۷۵ هجری شمسی در کتاب نسیمی شاهو (گزیده اشعار میرزا احمد داواشی) توسط حبیب الله کریمی چاپ شده و در اختیار همگان قرار گرفته بود.

طی نامه‌ای که از سوی علمای دینی منطقه به تایید و امضایشان رسیده بود و همچنین بر اساس ثبت اشعار میرزا احمد داواشی در دیوان میرزا احمد داواشی در سال ۱۳۸۹ و همچنین کتاب اشعار میرزا احمد داواشی با عنوان نه سیمی شاهو که در دهه هفتاد هجری شمسی به چاپ رسید مالکیت معنوی اشعار (توبه‌ی گورگ) و (حه‌جی ریوی) متعلق به مرحوم میرزا احمد داواشی است و هیچ تردیدی در این موضوع نیست که این اشعار از آفرینشهای ادبی میرزا احمد داواشی است.

سەرچاوه كان:

۱. ديوانى مىرزا ئەحمەدى داۋاشى كۆ كىردنەۋەي: حوسەين موحەممەدى و ھەبىبۇللاي كەرىمى
۲. ديوانى مىرزا لۇتف اللە سارۇرخانى كۆكردنەۋەي غەفار ئىبراھىمى
۳. شىرىت و نۋارى كاست بە دەنگى مىرزا ئەحمەدى داۋاشى
۴. وىنەيەك لە بىرو پرواى كەسانى كە مىرزا ئەحمەدى داۋاشى شىعرەكانى بۆ ئەۋان خويندەۋەتەۋە ۋە زانىارى خۇيان لە سەر شىعرەكانى بەيان كىردۈە.

منابع:

۱. محمدی، حسین. (۱۳۸۹). دیوانی میرزا ته حمه دی داواشی، چاپ اول، تهران، نشر احسان.
۲. سعیدی، میرزا لطف الله. (۱۴۰۰). دیوان میرزا لطف الله ساروخانی: گرد آوری و تصحیح غفار ابراهیمی، انتشارات ماپریس، جوانرود.
۳. نمونه های نوار کاست از اشعار میرزا احمد داواشی در دست افراد شاخص منطقه
۴. نمونه ای از دستخط و تأییدیه افراد با سواد منطقه صاحب نظر که میرزا احمد در حضور آنها اشعار خود را قرائت نموده‌اند

مراجع:

- ١ . محمدي، حسين (٢٠٠٨). ديواني ميرزا هام د.دواشي، الطبعة الأولى، طهران، دار احسان للنشر.
- ٢ - سعيدي، ميرزا لطف الله.(١٤٠٠). ديوان ميرزا لطف الله صاروخاني: جمعه وصححه غفار إبراهيمي، منشورات مايريس، جوانرود.
٣. نماذج من أشرطة الكاسيت لقصائد ميرزا أحمد الدواشي في أيدي شخصيات المنطقة
٤. نموذج من الخط والتأكيد لأهل منطقة صاحب نزار المثقفين الذين قرأ بحضورهم ميرزا أحمد قصائده.

References:

- 1 .Mohammadi, Hossein. (2008). Diwani Mirza E. Hame D. Dawashi, first edition, Tehran, Ehsan Publishing House.
- 2 .Saidi, Mirza Lotfollah. (1400). Diwan Mirza Lotfollah Sarokhani: compiled and corrected by Ghafar Ebrahimi, Mapris Publications, Javanroud.
- 3 .Examples of cassette tapes of Mirza Ahmad Dawashi's poems in the hands of prominent people of the region
- 4 .An example of the handwriting and confirmation of the literate people of Sahib Nazar region, in whose presence Mirza Ahmed read his poems.

